

telse til fordel for en ekstrem historisk relativisme, og endelig til sidst på det nærmeste sætte sit faglige ry over styr med sine absurde angreb på Franklin D. Roosevelt's udenrigspolitik. Var der tale om manglende intellektuel integritet, eller var han blot stedse en søgende sjæl, »an intellectual seeker of admirable persistence and receptivity«? Og endelig Vernon L. Parrington, selve personificeringen af »the progressive mind«, der med sin »Main Currents in American Thought« skrev århundredets mest læste – og mest glemte – litteraturhistorie.

Man skal læse »The Progressive Historians« ikke blot fordi en bog af Hofstadter altid er værd at læse, men også fordi den er et storartet eksempel på at historiografi, når det er bedst, er en meget fascinerende og yderst vedkommende form for historieskrivning.

*Inga Floto*

*George F. Kennan: Memoirs. Bind I: 1925–1950, bind II: 1950–1963. London, Hutchinson, 1967 og 1973. 583 s. og 368 s.*

George F. Kennan er den sjældne kombination af diplomat, forsker indenfor faget International Politik og samtidshistoriker. Hans politologiske arbejder omfatter klassikerne »American Diplomacy 1900–1950« og »Realities of American Foreign Policy«, hvorved han blev en af grundlæggerne af »den realistiske skole« i amerikansk udenrigspolitisk forskning. Indenfor dette område har han senere skrevet omfattende om sovjetisk udenrigspolitik og de vestlige stormagters forbindelser med Sovjetunionen. Hans samtidshistoriske hovedværk er »Soviet-American Relations 1917–1920« I-II, hvori han indgående skildrer russernes beslutning om at udtræde af krigen og slutte separatfred i 1917–18 og årsagerne til vestmagternes interventionspolitik, hvis første fase var ønsket om opretholdelse af en russisk front mod Tyskland, mens den efter våbenstilstanden i november 1918 udviklede sig til en indblanding i den russiske borgerkrig. Dette hovedværk indenfor den samtidshistoriske forskning af disse problemer karakteriseres af Kennans dybtgående indsigt i russisk historie og samfundsudvikling, hans beherskelse af et stort kildemateriale og hans velovervejede og afbalance-rede bedømmelse af begivenheder og personer.

Der er imidlertid en nøje sammenhæng mellem diplomaten, politologen og historikeren Kennan. Han studerer historie og samtidspolitik for derigennem at nå til en dyberegående forståelse af det nutidige og for bedre at være i stand til at vejlede sin samtid. Dette træder karakteristisk frem i en dagbogsoptegnelse fra 14. august 1950, umiddelbart før Kennan tog orlov fra State Department for – troede han – at kunne koncentrere sig om historisk forskning ved Institute for Advanced Study at Princeton, hvor »Soviet-American Relations« blev skrevet. I denne dagbogsoptegnelse beklager Kennan den forvirring, der hersker i offentligheden, pressen, Kongressen, endog hos præsidenten om amerikansk udenrigspolitik. »Kun historikeren, der arbejder med diplomatisk historie og har den balance og afstand, som et senere tidspunkt giver, vil blive i stand til at udrede dette utroligt sammenfiltrede begivenhedsforløb og afdække det sande perspektiv på de forskellige faktorer og problemer, som det rummer. Derfor, forekommer det mig, kan ingen i min stilling bidrage meget mere ...

med mindre han først bliver historiker, erhverver sig offentlig tillid og respekt ved studiet af tidligere perioder, og så gradvis fører offentligheden frem til et klart helhedssyn på begivenhederne i de sidste år.« Dette nyttesynspunkt på historikerens arbejde fortrænges dog på en vis måde af forskerglæden, da Kennan i erindringernes andet bind skildrer sit arbejde ved Princeton-institutet. »At klemme den levende fortid ud af den døde bogside hieroglyffer – at føle en svunden tids personer komme til live, nå frem til sandsynlighed og besvare den genoplivende berøring, der udgår fra ens egen opmærksomhed og fantasi – at vide sig selv engageret i opdagelsen af en ny og betydningsfuld historisk sandhed: ganske afgjort er alt dette, hvis man har smag for det, en af de virkelig store skabende erfaringer, som mennesker er i stand til at gøre.« Det motiverende aspekt af en historikers gerning søgte Kennan at udføre med »Russia and the West under Lenin and Stalin«. Resultatet af den tilfredsstillende forskning, som det sidste citat giver udtryk for, satte frugt i »Soviet-American Relations 1917–1920«.

Det gennemgående tema i Kennans to bind erindringer er imidlertid hans karriere som diplomat. Efter at han havde taget sin eksamen fra Princeton-universitetet i 1925 søgte han ind i det amerikanske diplomati i den hensigt at blive ekspert i Sovjetunionen. Læretiden begyndte på »udkigsposterne« i de baltiske lande og i Berlin. Da U.S.A. i 1933 genoptog den diplomatiske forbindelse med Sovjetunionen, organiserede Kennan den første ambassade i Moskva. Efter poster i Europa og tjeneste i Washington efter U.S.A.s inddragelse i krigen, vendte han tilbage til Moskva i 1944. I sine indberetninger fra da af tog Kennan afstand fra den dominerende opfattelse i Washington, der gik ud på, at det i efterkrigstiden ville være muligt at gennemføre et frugtbart samarbejde med Sovjetunionen. Kennans advarsler mod denne optimisme kendes fra Herbert Feis' fremstillinger af krigstidens diplomatiske historie, men hans omfattende helhedsanalyse af den sandsynlige sovjetiske efterkrigspolitik, skrevet i maj 1945, offentliggøres for første gang i memoirernes første bind. I dette rummes grundopfattelserne i »inddæmningspolitiken«, der udarbejdedes i Policy Planning Staff, hvis første leder Kennan blev i 1947, og som blev kendt i den berømte »Mr.X« artikel i Foreign Affairs fra juli 1947, men Kennan mener dog selv, at maj-1945-rapporten bedre gav udtryk for hans synspunkter. »Inddæmningspolitiken«s praktiske udformning under Marshalls og Dean Achesons ledelse bragte dog Kennan i voksende modsætning til ledelsen af State Department; han var bl. a. skeptisk overfor, om den nordatlantiske traktat var det rette svar på en amerikansk garanti til Vesteuropa. I 1950 forlod han State Department og hans senere ambassadørperioder i Moskva og Beograd bragte ham kun skuffelser. Da han i 1963 forlod Jugoslavien, afsluttedes hans diplomatiske karriere, og han har siden da koncentreret sig om sin akademiske virksomhed.

U.S.A.s efterkrigspolitik er allerede belyst i talrige publikationer af det diplomatiske materiale, i memoirer, biografier og gennem de livlige debatter i den monografiske litteratur. Kennans »Memoirs« er et væsentligt bidrag ikke alene til forståelsen af en af periodens ledende diplomater, men også til dens udenrigspolitiske historie.

*Sven Henningsen*